

SKOLERS BRUG AF UNDERVISNINGSTILBUD PÅ KULTURINSTITUTIONER OG EKSTERNE LÆRINGSMILJØER

En kortlægning af nationale erfaringer fra skoler, kommuner, kulturinstitutioner og andre eksterne læringsmiljøer

PIXI-UDGAVE

INDHOLD

Om denne publikation.....	2
Del 1: Omfanget af skolars brug af undervisningstilbud.....	3
Del 2: PLCs rolle i den åbne skole.....	5
Del 3: Rolle- og ansvarsfordeling.....	7
Del 4: Lærernes praktiske arbejde.....	8
Del 5: Kommunikationskanaler og informationssøgning.....	9
Del 6: Undervisningstilbuddenes relevans for skolerne.....	11
Del 7: Lærerens rolle.....	13

Denne publikation er en pixi-udgave af kortlægningen "Skolars brug af undervisningstilbud på kulturinstitutioner og eksterne læringsmiljøer - En kortlægning af nationale erfaringer fra skoler, kommuner, kulturinstitutioner og andre eksterne læringsmiljøer". Kortlægningen kan læses i sin fulde længde på www.skoletjenestenetvaerk.dk.

Kortlægningen er udarbejdet med bidrag fra de ansatte i *Nationalt netværk af skoletjenester*. Projektgruppen består af projektmedarbejdere Marie Festersen Andersen og Maria Havgry samt projektledere Marie Damsgaard Andersen og Maria Kangas Christensen. Find kontaktoplysninger på www.skoletjenestenetvaerk.dk/kontakt. Kortlægningen er udarbejdet for Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling og Kulturministeriet.

Nationalt netværk af skoletjenester

Gyldenløvesgade 15 - 3. sal

1600 København V

kontakt@skoletjenestenetvaerk.dk

www.skoletjenestenetvaerk.dk

Forsidefoto: Ida Tietgen

OM DENNE PUBLIKATION

Denne publikation er en pixi-udgave af kortlægningen "Skolers brug af undervisningstilbud på kulturinstitutioner og eksterne læringsmiljøer" udarbejdet af Nationalt netværk af skoletjenester i 2016. Kortlægningen samler nationale erfaringer fra skoler, kommuner, kulturinstitutioner og eksterne læringsmiljøer med relevans for samarbejdet mellem disse aktører. Denne publikation præsenterer kortlægningens konklusioner.

BAGGRUND

I foråret 2013 besluttede kulturministeren i samarbejde med børne- og undervisningsministeren at understøtte samarbejdet mellem skoler og kulturinstitutioner. Formålet var at styrke anvendelsen af kulturinstitutionernes læringsressourcer i skolernes undervisning. Der blev i denne forbindelse vedtaget at etablere et 3½-årigt koordinerende netværk af skoletjenester kaldet *Nationalt netværk af skoletjenester*. *Nationalt netværk af skoletjenester* blev etableret i 2013 og igangsatte arbejdet i 2014. Som en del af opdraget skal *Nationalt netværk af skoletjenester* afdække og formidle praksis eksempler og erfaringer fra hele landet med relevans for samarbejdet mellem skoleverdenen, kommuner, kulturinstitutioner og andre eksterne læringsmiljøer. Denne publikation er en pixi-udgave af den tredje kortlægning i rækken, der følger de første to kortlægninger

"Kommunernes understøttelse af kulturinstitutionernes undervisning" (publiceret i 2014) og "Skolers transport af elever til kulturinstitutioner og eksterne læringsmiljøer" (publiceret i 2016).

FORMÅL

Vilkårene for skolernes brug af kulturinstitutioner og andre eksterne læringsmiljøer kan have ændret sig med kravet om en mere varieret skoledag i folkeskoleloven fra 2013. Formålet med denne kortlægning er, at *Nationalt netværk af skoletjenester* vil beskrive, hvordan landskabet ser ud mht. skolernes brug af undervisningstilbud på kulturinstitutioner og andre eksterne læringsmiljøer. *Nationalt netværk af skoletjenester* sætter fokus på netop skolernes brug af undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer for at skabe både indsigt i feltet og inspiration til arbejdet med at gøre det enklere for skolerne at pakke den åbne skole ud. *Nationalt netværk af skoletjenester* arbejder med at gøre implementeringen af den åbne skole nemmere for både kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, kommuner og skoleverdenen, og vi har derfor på forskellig vis ladet alle disse tre ben i vores fundament komme til orde i

kortlægningen gennem vores dataindsamling.

Kortlægningen beskriver, i hvilket omfang der er målsætninger for, at skoleeleverne kommer ud, og karakteristika ved undervisningstilbuddene. Den beskriver også, hvordan skolerne får information om tilbuddene. Endelig sætter den fokus på lærernes forberedelse til besøgene og deres rolle og oplevelser i forbindelse med dem. I denne kortlægning er fokus på de praktiske aspekter af brugen af undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, mens de faglige aspekter, herunder mål for elevernes læring, evaluering og den faglige forberedelse og opsamling i forbindelse med brug af undervisningstilbud, vil blive behandlet i en kommende kortlægning.

Nationalt netværk af skoletjenester belyser med denne kortlægning blandt andet:

- Hvordan er omfanget af henholdsvis skolernes brug af undervisningstilbud og målsætninger på området?
- Hvad karakteriserer undervisningstilbuddene på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer?
- Hvor ligger ansvaret for informationen om undervisningstilbuddene?
- Hvordan markedsfører kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer deres tilbud?
- Hvad er PLCs rolle i den åbne skole?
- Hvordan forbereder lærere besøg, og hvad er deres rolle, når de er ude på besøg?

METODE

Datamaterialet til denne kortlægning er indsamlet ved en kombination af kvantitative og kvalitative metoder: spørgeskemaundersøgelser blandt landets folkeskoleledere, skolechefer, ansatte i de pædagogiske læringscentre (PLC) og kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer samt kvalitative interviews med 20 grundskolelære.

DEL 1

OMFANGET AF SKOLERS BRUG AF UNDERVISNINGSTILBUD

Omfanget af skolernes brug af undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer varierer meget og påvirkes af mange faktorer.

Kortlægningen viser, at et omfang på gennemsnitligt 2-3 ture ud af huset pr. elev pr. år er det mest udbredte blandt skolerne, og samtidig også det niveau, som flest skoleledere finder tilfredsstillende. Tallet dækker dog både over store forskelle skolerne imellem og mindre forskelle mellem skolernes årgange, ligesom det også dækker over store forskelle i holdningerne til, hvilket niveau der er tilfredsstillende.

Forskellene i omfanget af skolernes brug af undervisningstilbud kan forklares gennem en række faktorer, heriblandt økonomi. Undersøgelsen viser, at det har en positiv betydning for skolernes omfang af undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringstilbud, at de har øremærkede midler til undervisningstilbud. Har skolen ikke øremærkede midler, kan det betyde, at de ressourcer, der skal buges på undervisningstilbud, tages fra andre ting.

“Hvis vi laver ture, jamen så har vi ikke råd til ret meget materiale derhjemme”

Lærer, Region Syddanmark

Lærerne beskriver desuden, at tilstedeværelsen af gratis undervisningstilbud har stor betydning for deres brug af undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, da brugen af undervisningstilbud, der koster noget, ikke kun har betydning for de økonomiske ressourcer der bruges, men også for den arbejdsproces, der for lærerne er forbundet med at skulle få godkendelse til at bruge penge. I de tilfælde, hvor omfanget af undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer er mindre, end hvad skolelederne finder tilfredsstillende, angives desuden prisen på transport samt tilgængeligheden af den som de vigtigste årsager.

Ser vi på variationen i, hvor meget forskellige klasser kommer ud, er både individuelle forskelle som lærerens holdning til det at tage ud og klassens sammensætning af betydning. Også mere strukturelle ting spiller ind: hvilke fag der er på hvilke årgange, hvor mange timer der er til de enkelte fag, hvilken prioritet prøvefagene har og naturligvis, hvilke tilbud kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer har til skolerne.

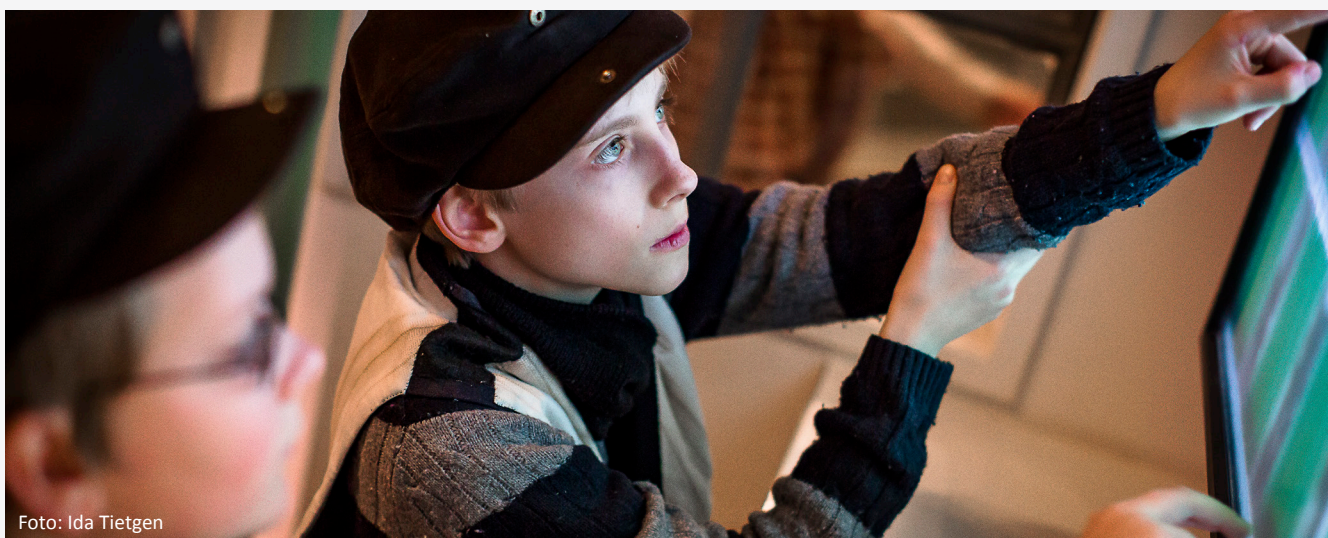
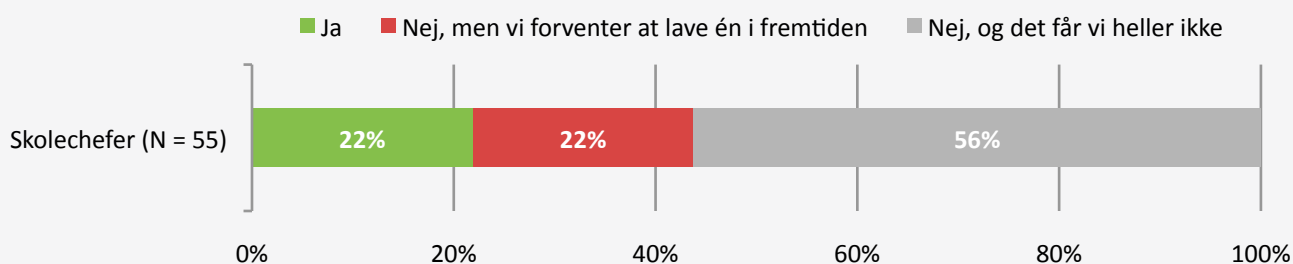

Foto: Ida Tietgen

Kommunernes politikker for hvor ofte eleverne skal ud til undervisning

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til skolechefer, 2016.

Note: Figuren baserer sig på besvarelser fra spørgsmålet "Har kommunen en politik for, hvor ofte folkeskolernes elever skal ud til undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer?"

Kommunerne er delte i forhold til deres holdning til, hvorvidt det er et kommunalt anliggende at sætte mål for omfanget af skolernes brug af undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, det viser figuren herover. Cirka en fjerdedel af kommunerne har en politik for, hvor ofte eleverne skal ud til undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, og blandt disse kommuner er der stor variation i den norm, der fastsættes. 24 pct. af skolelederne angiver, at de har målsætninger på skolen.

ANBEFALINGER

- **For kommuner:**

Vær opmærksom på at have en kommunikation med skolerne om, hvad et realistisk og ønskværdigt niveau er for omfanget af brugen af undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer. Hvis der ønskes en kommunal ensartethed, er det vigtigt at være opmærksom på, at der kan være meget stor forskel på, hvad skolerne opfatter som tilfredsstillende, og at særligt transport er en udfordring for de skoler, der ikke er tilfredse med omfanget af brug af undervisningstilbud

- **For skoler:**

Vær opmærksom på, at øremærkede midler til brug af undervisning på eksterne læringsmiljøer kan medvirke til at øge omfanget. Tag evt. en drøftelse med skolens ansatte om, hvilket omfang af undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, der er ønskværdigt, og om der er forskel på forventningerne til de forskellige klassetrin.

- **For kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer:**

Hvis I ønsker at ramme bestemte målgrupper, så hav særlig opmærksomhed på, hvordan undervisningstilbud taler ind i strukturer for den pågældende målgruppe fx skoledagens længde, hvor mange timer det enkelte fag har, om faget er et prøvefag, og hvilke prøveformer der anvendes. Vær opmærksom på, at det for nogle skolars brug af undervisningstilbud kan være afgørende, om tilbuddet er gratis.

DEL 2

PLCs ROLLE I DEN ÅBNE SKOLE

De pædagogiske læringscentre (PLC) kan spille en vigtig rolle i realiseringen af den åbne skole, hvis rammerne er understøttende. Kortlægningen viser, at rammerne udgøres af meget forskellige forhold fx bekendtgørelsen for PLC, hvor meget lærerne opsøger PLC for at få viden om undervisningstilbud, tid og muligheden for at deltage i et netværk af PLC'er med fokus på bl.a. den åbne skole.

Kortlægningen viser, at skolernes PLC kan spille en vigtig rolle i forbindelse med at formidle information om undervisningstilbud til lærerne. For eksempel angiver 84 pct. af PLC'erne, at de formidler undervisningstilbud til lærerne, mens 72 pct. giver lærerne overblik over hvilke undervisningstilbud, der er tilgængelige. Arbejdsopgaver, der relaterer sig til at vurdere pædagogisk kvalitet og relevans af undervisningstilbud fx rådgivning om, hvordan lærerne kan benytte undervisningstilbud, løses af færre af PLC'erne. Når PLC'erne formidler og giver overblik, lever de op til de krav, der er beskrevet i bekendtgørelsen for de pædagogiske læringscentre, som ses i faktaboksen. Er målet at bruge PLC til at styrke lærerne i at bruge undervisningstilbuddene fra de eksterne læringsmiljøer som læremidler, der understøtter undervisningen fagligt og pædagogisk, er der endnu et udviklingspotentiale.

Figuren nedenfor viser, at 71 pct. af PLC'erne oplever, at de i høj grad eller nogen grad har mulighed for at imødekomme lærernes behov for viden om relevante undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer.

FAKTABOKS

Bekendtgørelse for PLC (uddrag)

Bekendtgørelse om folkeskolens pædagogiske læringscentre. I medfør af § 19, stk. 3, i lov om folkeskolen, jf. lovbekendtgørelse nr. 665 af 20. juni 2014, fastsættes:

Formål

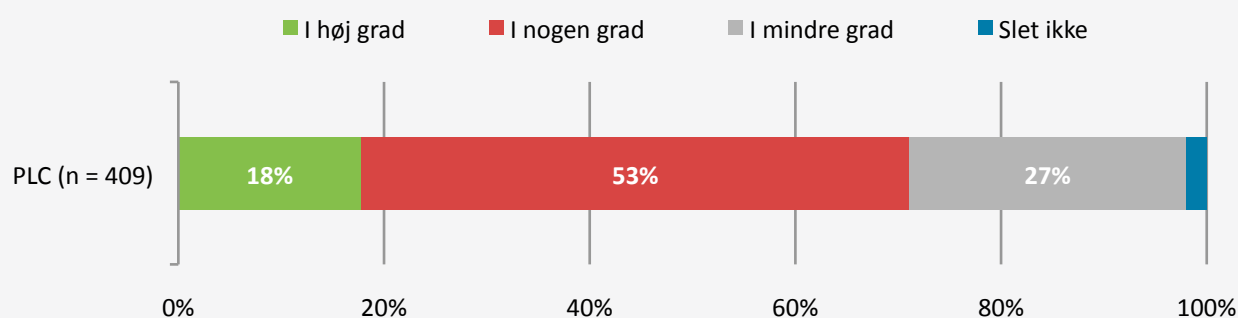
§ 1. Læringscentret skal fremme elevernes læring og trivsel i en motiverende og varieret skoledag ved at udvikle og understøtte læringsrelaterede aktiviteter for eleverne samt inspirere og understøtte det undervisende personales fokus på læreprocesser og læringsresultater.

(...)

Stk. 2. Det pædagogiske læringscenter skal herunder blandt andet medvirke til at (...)

2) formidle kulturtilbud til børn og unge

PLC'ernes mulighed for at imødekomme lærernes behov for viden om relevante undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til PLC-ansatte, 2016.

Note: Figuren baserer sig på besvarelser fra spørgsmålet "I hvilken grad oplever dit PLC, at I har mulighed for at imødekomme lærernes behov for viden om undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer"

Kortlægningen viser, at PLCernes mulighed for at imødekomme lærernes behov for viden om undervisningstilbud påvirkes af en række omstændigheder, såsom hvor meget lærerne opsøger PLC for at få viden om undervisningstilbud, antallet af timer de ansatte i PLC i gennemsnit er tildelt, samt muligheden for at deltage i et netværk af PLCer med fokus på bl.a. den åbne skole.

De skoler hvor alle eller mange af skolens lærere opsøger PLC for at få viden om undervisningstilbud, oplever PLCerne at de er bedre i stand til at imødekomme deres behov, end skoler hvor det kun er nogle, få eller ingen lærere der opsøger PLC. Det gennemsnitlige antal af arbejdstimer, der er tildelt de enkelte medarbejdere i PLC, har betydning for PLCernes mulighed for at imødekomme lærernes behov, hvor de PLCer, der har flest timer pr. ansat, i højere grad oplever at kunne imødekomme lærernes behov, end de PLCer, der har færre timer pr. ansat. Derudover ses der en sammenhæng mellem, hvor meget lærerne på den enkelte skole bruger PLCerne i deres informationssøgning og PLCernes evne til at imødekomme lærernes behov.

Kortlægningen viser, at 75 pct. af de danske kommuner har organiseret et netværk for kommunens PLCer, og at 87 pct. af PLCerne angiver, at de indgår i deres kommunes netværk for PLCer. En mindre gruppe PLCer deltager ikke i et netværk, også selvom der er organiseret et netværk i kommunen. Her angives manglende tid blandt andet som en årsag.

“Der gives ikke tid til fysisk at mødes med andre fra det kommunale netværk, så når muligheden for at møde netværket er til stede, er tiden det ikke”

PLC-ansat, Region Syddanmark

I disse netværk af PLCere gennemføres aktiviteter såsom netværksmøder, erfaringsudveksling omkring brug af undervisningstilbud og møder med kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer. Kortlægningen viser, at deltagelse i disse netværksaktiviteter samt en række andre faktorer har betydning for PLCernes evne til at kunne støtte lærerne i deres brug af undervisning på kulturinstitutioner og eksterne læringsmiljøer, som er vist i figuren på side 5.

ANBEFALINGER

- **For kommuner:**
Prioriter det kommunale netværk for de PLC-ansatte, og findes der ikke allerede et kommunalt netværk, kan det være en fordel at oprette et. Overvej, hvilke aktiviteter der reelt understøtter PLCernes arbejde med den åbne skole. Hav fokus på at have en bred vifte af aktiviteter fx møder med kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer og erfaringsudveksling om brug af disse.
- **For skoleledere:**
Vær opmærksom på, at de PLC-ansatte gerne ser, at opgaven med den åbne skole fyldte mere i deres arbejde, og der kan derfor være en gevinst ved at styrke rammerne for dette arbejde. Vær opmærksom på, at PLC kan medvirke til at kvalificere valget af undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer. Opfordr lærerne til at bruge PLCerne, det kan understøtte PLCernes evne til at imødekomme lærernes behov. Understøt de PLC-ansattes mulighed for at deltage i kommunale netværk fx ved at prioritere tiden til det.
- **For kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer:**
Selvom der lige nu er forskel på, i hvilket omfang og på hvilken måde PLCerne understøtter lærernes arbejde med at finde og bruge kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer i undervisningen, er det vores vurdering, at PLCs rolle i forhold til implementering af den åbne skole ikke bliver mindre i fremtiden, og det vil derfor være hensigtsmæssigt at styrke samarbejdet med PLCerne og indtænke dem i en eventuel markedsføringsstrategi.
- **For lærere:**
Brug PLCerne til at skaffe information om og kvalificere jeres brug af undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer.

DEL 3

ROLLE- OG ANSVARSFORDELING

Det er vigtigt, at der er en tydelig rolle- og ansvarsfordeling i forhold til hvem på skolen, der skal holde lærerne opdaterede om relevante undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer. Det har blandt andet betydning for de pædagogiske læringscentres (PLCs) muligheder for at imødekomme lærernes behov for viden om undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer.

Kortlægningen viser, at der blandt skolechefer, skoleledere og PLC-ansatte er forskellige forståelser af, hvilken rolle- og ansvarsfordeling der bør være, i forhold til at holde lærerne opdaterede om undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer. Både kommunen, skolelederen, skolens PLC, skolens sekretærer og selvfølgelig lærerne selv, er aktører, der typisk medvirker til at holde lærerne opdaterede om udbuddet af relevante undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer. Hertil kommer, at nogle skoler benytter særlige nøglepersoner til at holde lærerne opdaterede såsom naturfagsvejledere, åben skole-ambassadører, udeskoletovholdere, læringsvejledere, fritidsvejledere eller lignende. Ansvar for at holde lærerne opdaterede om relevante undervisningstilbud placeres dermed i praksis, mange forskellige steder på skolerne.

92 pct. af de PLC-ansatte tildeler PLC ansvaret for at holde lærerne opdaterede om undervisningstilbud fra kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, mens vurderingen blandt skolelederne er, at PLCerne, skolelederne og lærerne selv i lige høj grad bærer ansvaret. PLCerne er det svar, som flest skolechefer giver på spørgsmålet om, hvordan kommunen understøtter lærernes informationssøgningsproces i forbindelse med undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer.

Kortlægningen viser, at cirka halvdelen af skolerne har en politik for, hvem der har ansvaret for at holde lærerne opdaterede om relevante undervisningstilbud, og det kan være med til at forklare, hvorfor der er en noget uklar rollefordeling og uoverensstemmelse mellem henholdsvis de PLC-ansattes vurdering og skoleledernes vurdering af, hvem der reelt har ansvaret for at holde lærerne opdaterede. PLCerne på de skoler, der har en politik, oplever, at de i høj-

jere grad er i stand til at imødekomme lærernes behov for viden om undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, end dem der ikke har. Det peger på, at det vil være en fordel ved at tydeliggøre rolle- og ansvarsfordelingen dels mellem skole og kommune, dels internt på skolen. Kortlægningen viser også, at de PLC-ansatte er klar til at påtage sig mere af ansvaret for at realisere den åbne skole. Mens 31 pct. af de PLC-ansatte angiver, at arbejdet med den åbne skole fylder "Meget" eller "Noget" på nuværende tidspunkt, mener 80 pct., at det bør fylde "Meget" eller "Noget". De PLC-ansatte mener altså, at arbejdet med den åbne skole bør fylde mere, end det gør i dag.

ANBEFALINGER

- **For kommuner:**
Overvej i samarbejde med kommunens skoler, hvordan I bedst kan fordele ansvaret for, at lærerne er opdaterede om relevante undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer. Inddrag PLCerne i at informere lærere om relevante undervisningstilbud fx platforme, trykte materialer eller arrangementer såsom bazardage. Understøt skolerne i at udvikle en politik for, hvem der har ansvaret for at holde lærerne opdaterede.
- **For skoleledere:**
Lav en tydelig ansvarsfordeling på skolen, tydeliggør hvad PLCs rolle skal være, og sørg for at kommunikere den til alle skolens ansatte.

DEL 4

LÆRERNES PRAKTISKE ARBEJDE

Lærernes praktiske arbejdsbyrde i relation til brug af undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer er nogen steder så stor, at den kan være udslagsgivende for beslutninger om brugen af undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer.

Kortlægningen viser, at der er en stor arbejdsbyrde for lærerne, der dels relaterer sig til planlægningen af besøget, dels til forberedelsen til undervisningen. I forbindelse med planlægningen af besøget har lærerne en stor opgave med at koordinere antallet af voksne, der skal med på besøget, undersøge og vælge transportform til kulturinstitutionen/det eksterne læringsmiljø, indhente godkendelser og koordinere skemaændringer – både i forhold til læreren selv, samt til den eller de kollegaer, der skal med. Særligt sidstnævnte udgør et betydeligt arbejdsbyrde for lærerne, og kortlægningen viser, at der er stor forskellighed i de vilkår, lærerne på de forskellige skoler har i forhold til skemalægning og -ændringer. Der er desuden ingen lærere, der nævner den understøttende undervisning som noget, der gør det lettere at finde tid til at gøre brug af undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer. Lærerne har ofte derudover også praktisk forberedelse til undervisningen på kulturinstitutionen/det eksterne læringsmiljø såsom at inddele eleverne i grupper, bede eleverne huske særlige ting eller at kopiere undervisningsmateriale fra kulturinstitutionen/det eksterne læringsmiljø.

“Der er søreme meget administration i forhold til at være lærer og tage på tur. Og jeg synes, det er et kæmpe problem, at der er alt for meget, jeg skal tage mig af som lærer, når man tænker på, hvor lille en del der kommer til at have med undervisningen at gøre”

Lærer, Region Hovedstaden

82 pct. af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer forventer, at lærere og elever har forberedt sig praktisk forud for besøget; 75 pct. oplever, at de altid eller ofte gør det.

I sidste ende kan dette store ressourcetræk på lærerne have begrænsende konsekvenser for omfanget af lærernes brug af kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, da det betyder, at nogle lærere stiller spørgsmålstejn ved, om arbejdet står mål med udbyttet.

ANBEFALINGER

- **For kommuner:**
Vær opmærksom på, hvordan I kan bidrage til at minimere den praktiske arbejdsbyrde for lærerne i forbindelse med brug af undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer. Det kan fx være gennem nogle generelle kommunale løsninger på transport og en kommunal skoletjeneste med faste tilbud, der kan indtænkes i årsplanlægningen.
- **For skoleledere:**
Vær opmærksom på, om nogle af de praktiske opgaver, der løses individuelt af lærerne i forbindelse med ture ud af huset, kan løses eller understøttes centralt fx gennem faste arbejds-gange for godkendelser og for hvor mange voksne, der skal med, og en central støtteperson, der har indsigt i mulige transportløsninger og lign. Hav særlig opmærksomhed på, om skemaet kan være en forhindring for at gennemføre besøg ud af huset i praksis, og om det kan understøttes bedre gennem fx fagdage eller skemafri dage.
- **For kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer:**
Vær opmærksom på ikke at pålægge lærerne for mange praktiske opgaver i forbindelse med et undervisningsforløb.

DEL 5

KOMMUNIKATIONSKANALER OG INFORMATIONSSØGNING

Både kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer og skoler er aktive i forhold til at informere og søge information om undervisningstilbud, men benytter ikke altid samme informationskanaler.

Kortlægningen viser, at 74 pct. af de PLC-ansatte oplever, at kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer i høj grad eller nogen grad er opsøgende i forhold til at informere PLC om deres tilbud, mens 48 pct. angiver, at deres PLC selv aktivt opsøger information om undervisningstilbud. Selvom både kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer og PLC er aktive i forhold til at informere og søge information, kommunikerer de ikke altid gennem de samme kanaler.

Platforme, der samler undervisningstilbud, er en informationskanal, der skiller sig ud, idet den bruges lige meget af både PLCer og kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer. De digitale platforme er sammen med nyhedsbreve fra kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer og PLC-netværksmøder blandt PLCernes tre vigtigste kilder til information om undervisningstilbud. Kortlægningen viser, at der findes et bredt udvalg af både nationale og kommunale platforme, der samler undervisningstilbud på tværs af kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, hvilket taler ind i de to forskellige behov for viden om undervisningstilbud, som skolerne har. Hvor den lokale platform kan hjælpe læreren til at få indsigt i og overblik over skolens lokalområde og de muligheder, der ligger lige uden for døren, giver de nationale platforme en mulighed for at finde specialiserede undervisningstilbud hos en bredere vifte af kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer. Analysen af, hvor kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøers besøgende kommer fra, viser, at lærerne i praksis anvender både lokale og nationale undervisningstilbud, og at der er forskel på, hvordan de forskellige typer af kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer appellerer til skoler inden for og uden for lokalområdet.

EKSEMPLER PÅ PLATFORME

- **www.skolenivirkeligheden.dk:** Platform udviklet af Fredensborg Kommune, der formidler undervisningstilbud, foredrag, aktiviteter mm, af aktører uden for skolen.
- **www.skivedna.dk:** Kommunal platform, der formidler læringsforløb.
- **www.skole.lf.dk:** National platform udviklet af Skole, Landbrug og Fødevarer, der formidler besøg på landbrugs- og fødevarerhverv.
- **www.skoletjenesten.dk:** National platform udviklet af Skoletjenesten på Sjælland og Københavns Kommune, der formidler undervisningstilbud på kulturinstitutioner og eksterne læringsmiljøer.

De kommunikationskanaler, hvor der er størst forskel på, hvor meget de bliver brugt af PLCer og kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, er CFUs hjemmeside/nyhedsbrev og fagblade, som benyttes af hhv. 67 pct. og 46 pct. af PLCerne, men kun af 9 pct. af kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, og kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøers egne hjemmesider, som benyttes af 90 pct. af kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, men kun cirka halvdelen af PLCerne.

Kortlægningen viser desuden, at lærerne trækker meget på egne og andre læreres personlige erfaringer, når de skal finde information om relevante undervisningstilbud.

“Jeg har sølvbryllup med det her fag, jeg griber ned i sækken af ting, som jeg synes, børn skal se og opleve”

Lærer, Region Sjælland

Lærere, der endnu ikke har erfaringer med brug af undervisningstilbud, eller som ikke har kendskab til skolens lokalområde, kan derfor være særligt udfordret. Lærers personlige interesse for at bruge undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer spiller desuden også en rolle for, hvordan informationer om undervisningstilbud modtages.

“Et tilbud ud af huset afhænger rigtig meget af, hvem der får det i hænderne. For der er jo nogen, der synes, det er en god idé, og andre synes, det er lidt et afbræk, som er irriterende”

Lærer, Region Midtjylland

ANBEFALINGER

- **For kommuner:**
Vær opmærksom på, hvordan I kan understøtte skolerne i deres arbejde med at få overblik over lokalområdets undervisningstilbud, og vær opmærksom på, at lærerne både anvender lokale og nationale kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer.
- **For lærere/PLC'er:**
Vær opmærksom på, at kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøer ofte har egne hjemmesider med god information om deres tilbud.
- **For kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer:**
Vær opmærksom på at være til stede på de samlende platforme, hvis I vil være synlige for skolerne. Overvej også, om I er en type af kulturinstitution/eksternt læringsmiljø, som vil have særlig fordel af at være til stede på en national platform. Vær opmærksom på at gøre jeres egne nyhedsbreve attraktive for skolerne.

Foto: Ida Tietgen

DEL 6

UNDERVISNINGSTILBUDDENES RELEVANS FOR SKOLERNE

Skolerne oplever generelt, at undervisningstilbud på kulturinstitutioners/eksterne læringsmiljøer er relevante, men der er stadig områder, hvor de kan forbedres.

Når skolelederne skal forklare årsager til, at omfanget af deres brug af undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer er lavere, end de ønsker, forklares det som tidligere nævnt med økonomiske og logistiske årsager og ikke kvaliteten af tilbuddene. Også lærerne udtrykker generelt tilfredshed med kvaliteten af undervisningstilbuddene. Kortlægningen påpeger dog et par opmærksomhedspunkter, som vil kunne forbedre skolernes anvendelighed af undervisningstilbuddene yderligere.

Nogle lærere finder det vanskeligt at aflæse kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøers beskrivelser af deres undervisningstilbud. Det kan fx skyldes, at det ikke giver svar på de spørgsmål, lærerne har om fx læringsmål og aktiviteter. Men nogle lærere oplever også, at beskrivelserne er for lange og detaljerede til den tid, de har til rådighed til at skabe sig et overblik over relevante undervisningstilbud. Det handler ikke om, at materiale til før- og efterbehandling ikke må have en vis volumen, men at den information, lærerne skal bruge for at tage stilling til, om tilbuddet er relevant for dem, er kort og præcist. Andre lærere oplever, at de ikke altid

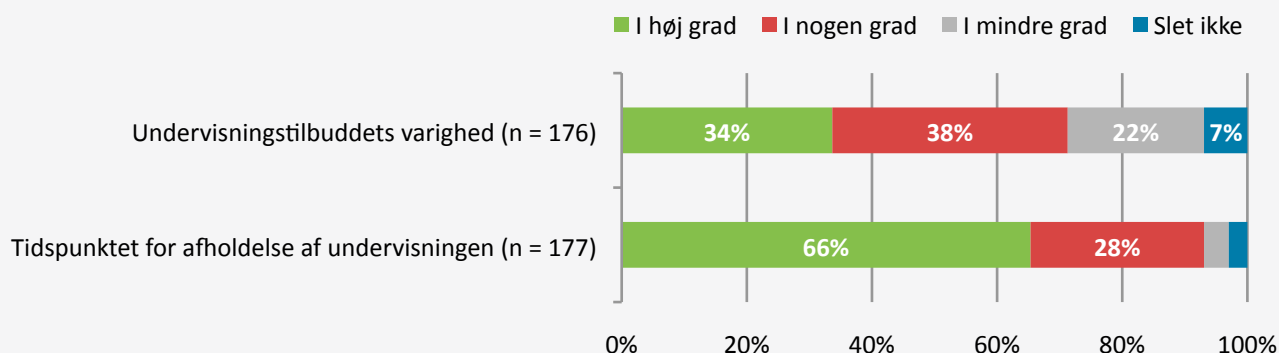
kan være sikre på, at det, der bliver beskrevet/oplyst inden booking, og den undervisning eleverne møder, stemmer overens. Det kan i enkelte tilfælde resultere i, at de foretrækker selv at stå for undervisningen på kulturinstitutionen/det eksterne læringsmiljø, i stedet for at booke et forløb, så de er sikre på, at eleverne får det ud af undervisningen, de ønsker. En lærer fortæller her, hvorfor det er vigtigt at kende indholdet af undervisningstilbud.

“Jeg vælger jo ikke noget, som jeg ikke ved, hvad er, eller som jeg ikke kan undersøge, hvad er inden. På den måde er man holdt op med at tage chancer”

Lærer, Region Hovedstaden

Også undervisningstilbuddenes fleksibilitet har en betydning for skolers brug af undervisningstilbud. Figuren herunder viser kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøers vurdering af deres undervisningstilbuds fleksibilitet.

Kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøers undervisningstilbuds fleksibilitet

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til skolechefer, 2016.

Note: Figuren baserer sig på besvarelser fra spørgsmålene “I hvilken grad har lærerne mulighed for at påvirke undervisningstilbuddets varighed/tidspunktet for afholdelse af undervisningen forud for et besøg hos jer?”

Figuren viser, at tidspunktet for afholdelse af undervisningen i lidt højere grad end undervisningens varighed, er fleksibelt, men at kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer generelt er meget fleksible i forhold til afholdelse af undervisningen. Lærerne oplever dog ikke altid, at deres ønsker for undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer kan imødekommes, og det kan betyde, at lærerne vælger et alternativ, eller helt undlader at benytte undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer.

Foto: SMKFoto

“Det er jo ikke lige altid at museerne og stederne har tid til at have os når vi lige vil det, så skal man jo også kunne tænke i alternativer”

Lærer, Region Hovedstaden

ANBEFALINGER

- **For kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer:**
Hav fokus på, at beskrivelserne af undervisningstilbud rummer svar på de spørgsmål, lærerne har. Lav gerne differentierede beskrivelser, og tilstræb, at nogle er korte og præcise, og muliggør, at lærerne hurtigt kan orientere sig. Vær opmærksom på, at beskrivelsen af tilbuddet og indholdet af undervisningen stemmer overens. Vær gerne fleksibel i forhold til den enkelte lærers behov.
- **For skoleledere:**
Hjælp lærerne med at få overblik over mulighederne i de eksterne læringsmiljøers undervisningstilbud fx ved at give PLC'erne til opgave at samle overblik, samle op på lærernes erfaringer og vejlede lærerne.
- **For kommuner og udbydere af platforme:**
Understøt lærernes mulighed for at få overblik over undervisningstilbud både i kommunen og på tværs af kommuner herunder særligt lærernes mulighed for at kunne søge på kriterier, som er relevante for dem, og lærernes mulighed for at kunne sammenligne tilbud.
- **For lærere:**
Kontakt kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer ved tvivl om undervisningstilbuds faglige indhold og form. Mange kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer er fleksible i forhold til tilrettelæggelsen af den konkrete undervisning.

DEL 7

LÆRERENS ROLLE

Der er stor variation i, hvilke roller lærerne kan indtage i forbindelse med undervisning på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer. Det betyder, at det hverken er givet, at lærerne indtager en bestemt rolle, når de besøger kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, eller at kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer forventer, at alle lærere indtager de samme roller, når de besøger dem.

Kortlægningen viser, at det er forskelligt, hvilke roller lærere indtager, når de benytter undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, ligesom der er stor variation i, hvilke roller kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer forventer, at lærerne indtager, når de benytter undervisningstilbud hos dem. Den rolle, flest kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer (89 pct.) forventer, at lærerne indtager, når de benytter undervisningstilbud hos dem, er at holde orden på klassen. Lærerne giver ligeledes udtryk for, at de ofte ser det som deres ansvar at holde klassen i ro under undervisningen, når de benytter undervisningstilbud på kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer.

“Jeg synes egentlig mest, at man følger med, og sådan lige sørger for at eleverne kommer derhen, hvor de skal være, og at der kommer ro på og hjælper dem med at gøre det, de skal”

Lærer, Region Hovedstaden

Dette tegner dog ikke et entydigt billede af lærernes rolle i forbindelse med undervisningstilbud. Fx angiver 72 pct. af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer, at de forventer, at læreren hjælper med praktiske ting, mens 66 pct. angiver, at læreren bør indgå i undervisningen ved at skabe koblinger mellem undervisningen på kulturinstitutionen/det eksterne læringsmiljø og undervisningen hjemme på skolen.

“Jeg kan godt ligesom sige ‘kan I huske det der billede, vi så i bogen, nu står vi her foran det rigtigt’”

Lærer, Region Hovedstaden

Dette betyder, at det hverken er givet, at lærerne indtager en bestemt rolle, når de besøger kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, eller at kulturinstitutionerne/det eksterne læringsmiljøer forventer, at alle lærere indtager de samme roller, når de besøger dem. Dette indikerer, at der er behov for at forventningsafstemme omkring lærerens rolle forud for brugen af et undervisningstilbud. Kortlægningen viser, at 53 pct. af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer altid eller ofte laver en forventningsafstemning omkring, hvilken rolle, læreren forventes at indtage, når de benytter undervisningstilbud hos dem.

ANBEFALINGER

- **For kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer:**
Tag stilling til, hvilke roller, I ønsker, lærerne indtager i forbindelse med jeres undervisningstilbud, og tag ansvar for at kommunikere det tydeligt til lærerne. Inddrag lærerne i, hvordan og hvornår I bedst forventningsafstemmer med lærerne om deres rolle. Vær opmærksom på, at det kan have betydning for elevernes udbytte af undervisningen om læreren er afklaret med sin rolle.
- **For lærere:**
Vær imødekommende overfor kulturinstitutionen/det eksterne læringsmiljøes anvisninger i forhold til den rolle, du kan spille under undervisningen, og vær opmærksom på, at til forskellige typer af undervisning vil forskellige lærerroller være hensigtsmæssige. Tag selv initiativ til at forventningsafstemme, hvis ikke kulturinstitutionen/det eksterne læringsmiljø gør det.